

СТВОРЕННЯ НОВОЇ ЛІНІЇ УКРАЇНСЬКОЇ СТЕПОВОЇ БІЛОЇ ПОРОДИ СВИНЕЙ З ПІДВИЩЕНИМИ М'ЯСНИМИ ЯКОСТЯМИ

**Ю. І. Шульга, канд. с.-г. наук
А. М. Маслюк**

Інститут тваринництва степових районів імені М.Ф. Іванова
“Асканія-Нова” – Національний науковий селекційно-генетичний
центр з вівчарства

На основі результатів оцінки росту і розвитку, відгодівельних та м'ясних якостей нащадків кнурів-плідників, отриманих з допомогою “прилиття крові” великої білої породи (англійської селекції), визначено родоначальника нової лінії в українській степовій білій породі свиней з підвищеними м'ясними якістьми, потомки якого за основними селекційними ознаками перевершували аналогів.

Ключові слова: свині, порода, лінія, створення, відгодівля, м'ясні якості.

Останнім часом як у світі, так і в Україні збільшився попит на високоякісну нежирну свинину. Значне місце відводиться поліпшенню генетичного потенціалу вітчизняних порід, зокрема української степової білої, яка нині займає домінуюче положення за кількістю племінних стад у Херсонській області.

На цьому етапі розвитку свинарства актуальним завданням є створення заводських структур, які б поєднували в собі адаптаційні можливості свиней вітчизняної селекції та високі м'ясні якості тварин імпортованих генотипів.

Систематичний імпорт та чистопородне розведення зарубіжних порід для масового виробництва свинини не завжди себе виправдовували і не завжди є перспективними. В умовах наших господарств завезені генотипи з високою м'ясністю та інтенсивним ростом менш стійкі до стресів, вимогливіші до умов годівлі та утримання, що в кінцевому результаті негативно відображається на їх продуктивності, виході та якості м'яса. Але аналіз роботи з зарубіжними породами свиней свідчить про доцільність використання їх багатого генетичного потенціалу для створення вітчизняних спеціалізованих генотипів.

Удосконалення свиней української степової білої породи останнім часом проводиться методами чистопородного розведення та ввідним схрещуванням. Останній метод використовується для створення нових ліній та родин і дозволяє уникнути поєднання тварин з високим ступенем генетичної подібності та запобігає прояву інбредної депресії [1,2].

Як свідчить практика, створення нових генотипів свиней та інших видів тварин, особливо за участю декількох вихідних порід, є тривалим селекційним процесом. Кінцевий результат у селекції з їх виведення залежить, перш за все, від цілеспрямованої селекційно-племінної роботи, вірного вибору вихідних форм, господарств, створення відповідних умов та збільшення чисельності тварин бажаної моделі [3,4].

Матеріал і методика досліджень. З метою визначення родоначальника нової лінії в українській степовій білій породі свиней було відібрано три напівкровних кнури-плідники, які за власною продуктивністю і відтворювальними якостями показали найкращі результати (попередні дослідження). Методами контрольної відгодівлі та забою проведена їх оцінка за якістю нащадків. Групи були сформовані так, що потомки кожного кнура мали різні долі кровності (1/2УСБх1/2ВБ та 3/4УСБх1/4ВБ), співвідношення яких у кожній групі було приблизно однакове.

Згідно зі стандартом свині м'ясного напрямку продуктивності повинні мати специфічну будову тіла: довгий та широкий тулуб, достатньо чітко виражені м'ясні форми та виповнені окости.

Цільовий стандарт забійних та м'ясних якостей характеризується наступними показниками: довжина напівтуші – 96-98 см, товщина шпику на рівні 6-7 грудних хребців – 22-25 мм, площа м'язового вічка – 36-38 см², вихід м'яса в туші – 59-60%,

Робота по створенню нової лінії української степової білої породи проводилася на базі племрепродуктора "Лідія" Скадовського району Херсонської області.

Результати досліджень. За результатами оцінки росту та розвитку нащадків різних кнурів (табл.1) встановлено, що потомки кнура №25 української степової білої породи переважали нащадків кнурів №5 та №21 за довжиною тулуба у 4 міс. на 1,2 і 1,3 см ($P \geq 0,999$) відповідно, за живою масою у 6 міс. 20 днів – на 5,0 і 5,7 кг ($P \geq 0,95$), у 8 місяців – на 6,0 кг ($P \geq 0,99$). Такі показники позитивно вплинули на розрахунок індексу збитості, який у нащадків кнура №25 був меншим в усі вікові періоди, але достовірна різниця спостерігалася лише в 4 місяці – 1,1-1,3 % ($P \geq 0,999$).

Таблиця 1. Ріст і розвиток нащадків кнурів УСБ породи, $\bar{X} \pm S\bar{x}$

Вік, міс	Інд. № кнура	n	Жива маса, кг	Довжина тулуба, см	Обхват грудей, см	Індекс збитості, %
4 міс	5	33	46,8±0,16	97,0±0,13	86,8±0,13	89,4±0,14
	21	28	46,8±0,17	96,9±0,14	87,0±0,18	89,7±0,13
	25	36	47,0±0,17	98,2±0,12 a3b3	86,8±0,12	88,4±0,14 a3b3
6 міс 20 днів	5	32	86,8±1,09	120,2±1,04	106,8±0,88	88,9±0,62
	21	28	86,1±1,27	121,2±1,28	108,9±1,04	89,9±0,63
	25	35	91,8±1,96 a1b1	120,1±0,84	106,8±0,95	88,6±0,72
8 міс	5	26	112,0±1,21	129,0±0,50	116,7±0,24	90,2±0,38
	21	22	112,0±0,67	130,0±0,42	116,8±0,21	89,9±0,30
	25	29	118,0±1,72 a2b2	131,0±0,87	116,6±0,24	88,9±0,52

Примітка: у цій і наступних таблицях різниця продуктивності між потомками кнурів 5 та 25 ^{a1}P≥0,95; ^{a2}P≥0,99; ^{a3}P≥0,999, а 21 та 25 ^{b1}P≥0,95; ^{b2}P≥0,99; ^{b3}P≥0,999.

За показниками скороспілості в період вирощування (табл.2) перевага нащадків кнура №25 над аналогами за середньодобовими приростами становила 46,1 та 49,8 г (P≥0,99), а за віком досягнення живої маси 100 кг – 9,3 та 9,0 днів (P≥0,99) відповідно. Така ж тенденція спостерігалася і за витратами кормів.

Таблиця 2. Скороспілість нащадків кнурів УСБ породи, $\bar{X} \pm S\bar{x}$

Інд. № кнура	n	Вік досягнення живої маси 100 кг, днів	Середньодобовий приріст, г	Витрати кормів, корм. од.
5	26	221,6±1,80	543,9±9,67	4,2±0,02
21	22	221,3±1,42	540,2±5,37	4,2±0,01
25	29	212,3±2,96 a2b2	590,0±13,5 a2b2	4,1±0,03 a2b3

Для проведення забою було відібрано по шість голів тварин від кожного кнура різної долі кровності (табл.3). Встановлено, що середня довжина напівтуші потомків кнура №25 становила 97,7 см, що на 3,8 (P≥0,95), 4,6 см (P≥0,99) і 4,7 см переважала показники інших кнурів та вимоги класу еліта. Така ж тенденція спостерігалася за товщиною шпигу на рівні 6-7 гр. хребців, але достовірної різниці встановлено між нащадками кнура №25 та №5 – 3,1 мм (P≥0,95).

Таблиця 3. Забійні та м'ясні якості нащадків кнурів УСБ породи, $\bar{X} \pm S\bar{x}$

Показники	Клас еліта	Кнури		
		5	21	25
Кількість в групі, гол		6	6	6
Передзабійна маса, кг		100	100	100
Забійний вихід, %		78,6±0,12	79,8±0,84	80,2±1,08
Товщина шпигу на рівні 6-7 гр. хребців, мм	31	30,6±1,82	31,9±1,16	27,5±1,12^{b1}
Довжина охолодженої туші, см	93	93,9±0,24	93,1±0,59	97,7±1,67^{a1 b2}
Площа «м'язового вічка», см ²	32	36,5±3,30	38,4±1,51	38,7±1,67
Маса окосту, кг	10	12,4±0,41	12,3±0,50	12,0±0,31
Вихід м'яса, %	58	57,1±1,07	58,5±1,46	60,3±0,95^{a1}
Вихід сала, %		31,1±3,75	29,6±2,29	27,6±2,29
Вихід кісток, %		11,8±1,19	11,8±1,13	12,1±1,05

Встановлена позитивна різниця і за м'ясними якостями напівкровних нащадків над чистопородними. За виходом м'яса в туші вона становила 3,2 ($P \geq 0,95$), 1,8 і 2,3% відповідно, за площею „м'язового вічка” – 2,2, 0,3 і 6,7 см², але достовірної різниці не встановлено.

Висновки. Встановлена достовірна перевага нащадків кнура № 25 за показниками росту і розвитку, відгодівельними і м'ясними якостями дозволяє визнати його родоначальником нової лінії. Для подальшого відтворення доцільно залишати потомків цього кнура-плідника обох статей.

Список використаної літератури

1. Войтенко С. Л. Использование вводного скрещивания для создания нового генотипа / С. Л. Войтенко // Свиноводство. – 2005. - №5. – С.5.
2. Крилова Л. Ф. Українська степова біла порода свиней і її селекційно-племінна ситуація / Л. Ф. Крилова // Тваринництво України. – № 5. – 2001. – С. 13-14.
3. Крилова Л. Ф. Новий заводський тип свиней (УСБ-1) / Л. Ф. Крилова // Розведення і генетика тварин: міжвід. темат. наук. зб. – К.: Науковий світ. – 2002. – С.97-98.
4. Крилова Л. Ф. Виведення та основні підсумки роботи з українською степовою білою породою свиней / Л. Ф. Крилова, А. М. Маслюк // Збірник наукових праць ІТСП „Асканія-Нова”. – 2006. – С. 89–97.